

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 2. februar 2011
Kontor: Civil- og Politiafdeling
Sagsnr.: 2010-150-2062
Dok.: JEE43952

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 452 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 16. december 2010. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Lars Barfoed

/

Carsten Madsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 452 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Ministeren bedes redegøre for episoden, der er omtalt i følgende artikel: <http://politiken.dk/indland/ECE1143316/politiradio-bare-hug-til-pressen/> og forklare, hvorvidt det er almindeligt at pressen også får knippelsuppe, når de dækker demonstrationer, herunder hvilke retningslinjer politiet har for pressens tilstedeværelse.”

Svar:

Den artikel, som der henvises til i spørgsmålet, indeholder en afskrift af dele af politiets radiokommunikation i forbindelse med en demonstration under klimatopmødet (COP15) i december 2009.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet. Rigspolitiet har indhentet en udtalelse fra Københavns Politi, der har oplyst følgende:

”1. Udgangspunktet for det stillede spørgsmål er filmen ”En Klima-Krimi”, der omhandler Klimatopmødet (COP 15) i december 2009. Filmen følger to kvindelige aktivister fra organisationen Climate Justice Action og deres deltagelse i forskellige aktioner under klimatopmødet.

I filmen indgår lydoptagelser af en af politiets delingsførere i forbindelse med en demonstration den 16. december 2009 ved Bella Centeret i København. Lydoptagelserne indeholder delingsførerens ordrer til de i delingen deltagende politifolk, umiddelbart før de på baggrund af en ordre fra indsatslederen skulle foretage en anholdelsesaktion og efterfølgende sætte sig i besiddelse af en højttalervogn, der tilhørte aktivisterne. Københavns Politis afskrift af lydoptagelserne fra dokumentarfilmen vedlægges som bilag 1.

2. Københavns Politi har via DR modtaget de rå lydoptagelser af de omhandlede udtalelser. Lydoptagelserne er efter det oplyste optaget med scanningsudstyr, der har haft til formål at aflytte politiets interne kommunikation. I optagelserne indgår meldinger fra flere af politiets kanaler med intern kommunikation, ligesom der indgår et par meldinger fra en Falck-kanal. Det kan samtidig lægges til grund, at en del af politiets kommunikation omkring det aktuelle tidspunkt ikke fremgår af lydoptagelserne.

Der er i de rå optagelser tale om et tidsmæssigt spring mellem de enkelte udsagn, som er gengivet i DR's dokumentarfilm, således at en sammenhæng mellem udsagnene ikke umiddel-

bart kan udledes. I DR's dokumentarfilm er der endvidere byttet om på udtalelserne, således at de ikke fremkommer i den oprindelige rækkefølge. Lydoptagelserne i dokumentarfilmen giver dermed ikke et retvisende billede af sammenhængen i forløbet.

Sammenholdes de klip, der vises i dokumentarfilmen, med de udtalelser, der gengives af delingsføreren, er det utvivlsomt, at der er redigeret billedsekvenser ind af en politimæssig indsats, der intet har med den ledsagende lydfil at gøre. Dette kan siges med sikkerhed, da den omhandlede delingsførers indsatspersonale var iført almindelige indsatsdragter, mens dele af de billeder, der anvendes i dokumentarfilmen, viser politipersonale i gul/grønne overtræksveste, der som følge af angreb fra demonstrationen måtte anvende deres stave for at hindre demonstranterne i at trænge helt frem til Bella Centeret. Disse optagelser vedrører imidlertid en indsats, der blev gennemført i krydset mellem Vejlands Allé og Ørestads Boulevard (bagsiden af Bella Centeret), og indsatsen har således intet med den ledsagende lydfil og de omdiskuterede udtalelser at gøre.

På den anførte baggrund kan kombinationen af radiokommunikationen og den ledsagende billedgengivelse ikke siges at dokumentere begivenhederne retvisende.

Afskrift af de rå lydoptagelser, som Københavns Politi efterfølgende har modtaget, vedlægges som bilag 2.

3. Københavns Politi har søgt at belyse de begivenheder, som dokumentarfilmen vedrører. Der er imidlertid gået ca. 1 år, fra optagelserne er foretaget, til Danmarks Radio har valgt at offentliggøre dem. Den følgende redegørelse er derfor baseret på skriftlige optegnelser og de involveredes erindring et år efter begivenhederne, og redegørelsen skal tages med dette forbehold.

4. Inden demonstrationen ved Bella Centeret havde Københavns Politi fået efterretninger om, at det var demonstranternes hensigt at forcere politiets afspærringer for herefter at skaffe sig adgang til det afspærrede parkeringsareal foran Bella Centeret, hvor de ville mødes med de delegerede NGO'er. Der var endvidere på et tidspunkt forlydender om, at demonstranter ville trænge ind til klimatopmødet inde i Bella Centeret.

De sikkerhedsmæssige opgaver i forbindelse med klimatopmødet var usædvanlig omfattende, og dansk politi stod således over for den største sikkerhedsmæssige opgave nogensinde. Der var i god tid inden klimatopmødet truffet omfattende forberedelser, idet det fra tilsvarende arrangementer i udlan-

det, f.eks. i Genova og Gøteborg, havde vist sig, at demonstrationer kunne udvikle sig i en meget voldsom retning med angreb mod politiet, voldsomme slagsmål med alvorlige tilskadekomster og omfattende ødelæggelser til følge. Samtidig skulle politiet varetage sikkerheden for de mange prominente mødedeltagere, således at de ikke blev udsat for nogen form for overlast.

Hvis det var lykkedes for demonstranterne at trænge igennem politiets afspærring og videre ind i Bella Centeret, ville konsekvenserne kunne have været alvorlige. Det ville desuden have medført, at klimatopmødet måtte afbrydes med det samme, og at alle deltagerne under iagttagelse af de fornødne sikkerhedsforanstaltninger skulle have været evakueret til et andet sted, mens centret minutiøst blev undersøgt for ulovlige eller farlige genstande eller personer, som eventuelt var trængt ind i centret i forbindelse med aktionen. Det samme havde været tilfældet, hvis demonstranterne var nået tæt ind til Bella Centeret, således at det ikke kunne udelukkes, at nogle havde fået adgang til selve centret eller været så tæt på, at centrets sikkerhed kunne være kompromitteret.

Der vedlægges som bilag 3 en skitse over arealet samt placeringen af demonstrationsoptoget og politiets styrker ved Bella Centeret. Som det fremgår, ville der – såfremt det var lykkedes demonstranterne at trænge gennem politiets kæder i krydset mellem Vejlands Allé og Ørestads Boulevard – ikke have været fysiske hindringer for, at de kunne nå frem til Bella Centeret.

5. Uden for Bella Centeret var flere hundrede demonstranter forsamlet. Politiet var til stede med flere delinger (en deling består sædvanligvis af 36 politifolk, heraf en delingsfører). Politikøretøjer var placeret blandt andet på tværs af Vejlands Allé bag demonstrationsoptoget for at holde sammen på demonstrationen og forhindre indtrængen i området omkring Bella Centeret. På siderne af Vejlands Allé var der placeret politikøretøjer for at forhindre indtrængen til det afspærrede område omkring Bella Centeret. Demonstranterne havde taget opstilling foran politiets køretøjer. De nærmeste demonstranter holdt fast i hinanden, ligesom de var i besiddelse af et større antal sammenbundne cykler, som formentlig var tiltænkt anvendelse i forhold til politiets indsatsstyrker.

Samtidig var en større gruppe personer, der havde deltaget i klimatopmødet i Bella Centeret, på vej ad Ørestads Boulevard mod Vejlands Allé fra det afspærrede område mod politikøretøjerne fra den modsatte side, for at hjælpe demonstranterne gennem politiafspærringen ved køretøjerne eller i det mindste at mødes med de indtrængende demonstranter på Bella Centerets område. Politiet befandt sig således ved ud-

mundingen af Ørestads Boulevard mellem demonstranterne på den ene side og personerne fra klimatopmødet på den anden side.

Demonstranterne fra Climate Justice Action havde som nævnt medbragt en højttalervogn, hvor flere af dem havde taget opstilling. Personer på højttalervognen opildnede og opfordrede de øvrige aktivister til at trænge igennem politiets afspærringer ved blandt andet at råbe ”push”, hvilket var medvirkende til, at en større gruppe demonstranter skubbede kraftigt mod de tilstedeværende politifolk, som skulle hindre, at aktivisterne kom igennem politiets afspærringer mod Bella Centeret. Presset fra demonstranterne, der forekom i ryk, var på et tidspunkt så kraftigt, at der var risiko for, at demonstranter eller politifolk kunne komme til skade. Flere politifolk har efterfølgende givet udtryk for, at de havde svært ved at trække vejret på grund af det massive pres.

6. Én af de tilstedeværende politideling fik på et tidspunkt til opgave af indsatslederen at foretage anholdelse af en kvindelig aktivist, der befandt sig på højttalervognen, og som netop havde opfordret demonstranterne til at gennembryde politiets afspærring. Da der på dette tidspunkt herskede en hadsk stemning mod politiet, og da presset fra demonstranterne var meget massivt, gav føreren af den omhandlede deling en befaling om, hvorledes anholdelsesopgaven skulle udføres. Det bemærkes i øvrigt, at KSN (politiets kommandostation) under forløbet besluttede, at demonstrationen, der var lovligt anmeldt til politiet, skulle opløses, hvorefter opløbsformularen blev afspillet flere gange på flere forskellige sprog.

Der befandt sig en del personer med fotografiapparater, videokameraer og synlige mobiltelefoner blandt aktivisterne, men det var ikke muligt i situationen at skelne mellem, om der var tale om demonstranter, der med kamera ønskede at dokumentere begivenhederne, eller om der var tale om journalister.

7. Kort efter den nævnte anholdelsesopgave var blevet udført, sprang andre aktivister op på højttalervognen og fortsatte med opfordringer til at trænge igennem politiets afspærringer. Delingsføreren blev derfor af indsatslederen lidt tid efter på ny befalet til at rykke frem med sin deling og sætte sig i besiddelse af højttalervognen for at forhindre yderligere tilskyndelse til angreb mod politiet. Delingsføreren gav herefter sit personale ordre til, at de skulle løbe frem og med den nødvendige magt skabe sig fri adgang til højttalervognen. Under fremrykningen mod højttalervognen blev politipersonalet flere gange aktivt forsøgt standset af demonstrationsdeltagerne. Det skønnedes derfor flere gange nødvendigt at anvende stave for at gennemføre tjenestehandlingen. Det lykkedes for

politiet at tage højttalervognen i besiddelse og få den kørt bort fra området.

Delingsføreren har tilkendegivet, at han ud fra det, der er gengivet i medierne og ud fra de rå lydoptagelser, genkender sin stemme og sprogbrug. Der kan dog også høres andre forskellige stemmer på optagelserne.

8. Københavns Politi kan afslutningsvis oplyse, at politiet sædvanligvis taler på en rolig, velformuleret og høflig måde både over for borgere og andre, som politiet kommer i forbindelse med, samt i den indbyrdes dialog mellem kolleger. I den omhandlede situation må udtalelserne imidlertid ses i lyset af, at de er fremkommet under ordre til andre politifolk under omstændigheder, hvor der forelå en meget tilspidset og presset situation, der gjorde det særdeles påkrævet at handle hurtigt og effektivt, hvorfor budskabet til medarbejderne nødvendigvis måtte indeholde direktiver, som hurtigt og med få ord kunne gøre opgavens vigtighed og vanskelighed klart og motivere delingen til en svær og ubehagelig indsats.

De givne omstændigheder under klimatopmødet må betegnes som helt ekstraordinære og sikkerhedsmæssigt set usædvanligt krævende. Disse ganske særlige omstændigheder har givetvis haft indflydelse på udtalelsernes ordlyd i en situation, hvor ”den hurtige kommando” var af helt afgørende betydning. Det forhold at f.eks. udtrykket ”rødgldende stove” på et tidspunkt anvendes som led i den interne kommunikation, må derfor vurderes på denne særlige baggrund.

9. Af Københavns Politis generelle pressepolitik, der indgår som fast bestanddel i operationsplaner for større politiopgaver, fremgår det bl.a., at der skal udvises fleksibilitet og forståelse for pressens arbejdsvilkår, og at et gyldigt pressekort under normale omstændigheder giver adgang for pressens repræsentanter bag politiets afspærringer, dog under forudsætning af, at den politimæssige indsats ikke forstyrres, eller der ikke er risiko for, at et gerningssted eller eventuelle spor kan blive ødelagt ved pressens tilstedeværelse. Det er i den forbindelse naturligvis politiets intention at etablere et samarbejde med pressen til gavn for begge parter og til værn for pressefriheden.

Københavns Politi mødes regelmæssigt med repræsentanter for journalisterne for at drøfte spørgsmål – og problemer – af fælles interesse. Også kort efter afslutningen af klimakonferencen blev der afholdt et sådant møde, og der blev ikke her fremført kritik af politiets magtanvendelse i forhold til pressen under politiindsatsen ved Bella Centeret.

10. Så vidt Københavns Politi har kunnet udlede, relaterer udsagnet ”Der står presse mellem bilerne” sig til situationen, hvor højttalervognen, hvorfra der blev opfordret til vold, skulle beslaglægges. Den pågældende deling var placeret bag de sikrede politikøretøjer, hvorfor politiet skulle passere såvel køretøjerne som de personer, der stod mellem disse, før fremrykning mod højttalervognen kunne finde sted. I samme forbindelse bemærkes, at det af den modtagne lydoptagelse fremgår, at der mellem ovennævnte udsagn og udsagnet om at anvende stavene, så de bliver ”rødglødende”, er tale om et tidsmæssigt interval, således at det må have formodningen imod sig, at disse udsagn skulle have den nære indbyrdes sammenhæng, som det ellers synes at fremgå af DR’s redigerede optagelser.

11. Københavns Politi klagede ved brev af 11. januar 2011 til DR over filmen ”En Klima-Krimi” og DR Nyheders dækning af den omhandlede sag. DR afviste imidlertid den 24. januar 2011 klagen. Københavns Politi påtænker på den baggrund at indbringe sagen for Pressenævnet.”

Rigspolitiet har henholdt sig til redegørelsen fra Københavns Politi og har i den forbindelse tilføjet, at en række af de udtalelser, der blev fremsat af den pågældende delingsfører, isoleret set ikke kan anses for at være i overensstemmelse med den sprogbrug, som polititjenestemænd normalt bør anvende i forbindelse med deres embedsførelse – også i pressede situationer og også i forbindelse med intern kommunikation blandt polititjenestemænd.

Det er imidlertid Rigspolitiets opfattelse – som også anført af Københavns Politi – at de afgivne udtalelser skal ses i lyset af de helt ekstraordinære omstændigheder, som politiet befandt sig i i den konkrete situation.

For så vidt angår forholdet til pressefriheden og politiets samarbejde med journalister har Rigspolitiet henholdt sig til redegørelsen fra Københavns Politi.

De bilag, som Københavns Politi omtaler i udtalelsen, vedlægges.